

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio II. De principijs productiuis visionis Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

nem aut habitudinem specialem ad obiectum. At verò potentia obedientialis vitalis (vt probaui) licet in ratione potentiae actiuae, aut passivae proportionem illam non exigit, vnde oculus totam producere potest entitatem visionis, tamen in ratione potentiae vitalis necessario exigit illam proportionem & habitudinem per quam solam denominatur, & specificatur ac distinguitur à quacunque alia potentia vitali, atque ita egrederetur extra limites sui obiecti adequati quod habet tanquam potentia vitalis, si cognosceret quodlibet cognoscibile.

QVÆSTIO II.

De principiis productivis visionis Dei.

Art. 2. & 5.

Habemus posse videri à nobis Deum, & de facto videri ab omnibus beatis, desiderantibus semper conspiciere lumen illud quod vident, & in quo habitant & cuius aspectu beati sunt; habentes quod desiderant & desiderantes quod habent. Nunc ad quaestionem an sit, pertinent etiam principia productiva huius visionis: primum ex parte obiecti se tenens, est species impressa. Secundum se tenens ex parte potentiae dicitur lumen gloriæ. Tertium potentia ipsa intellectiva.

SECTIO I.

De principio ex parte obiecti concurrente ad visionem. Art. 2.

Obiectum
concurrit
ad cogni-
tionem vel
per se, vel
per speciem.

Certum est primò, nullam esse cognitionem ad quam non concurrat obiectum vel per se ipsum immediatè, vel per vicarià sui speciem. Cognitionis enim ex potentia & obiecto nascitur, vt sæpè docet Augustinus, & vtrumque ad illam concurrunt: potentia semper per se ipsam, obiectum aliquando per se ipsum si sit præsens, & proportionatum, aliquando autem per vicariam sui speciem, quas impressas dicimus: *Necesse est inquit Philosophus 3. anim. cap. 3. textu 38. res ipsas aut formas in anima esse*, at non sunt in ea res ipsae profecto, non enim lapis ipse in anima, sed forma lapidis.

Quid sit
species
impressa.

Certum est secundò, speciem impressam communiter definitur: *est virtualis similitudo alicuius obiecti*, id est qualitas quæ loco ipsius obiecti effectivè concurrat ad cognitionem, complendo potentiam, & illam determinando, ex parte ipsius obiecti. Dicitur *similitudo*, quia repræsentat obiectum, id est facit illud esse præsens potentiae. Dicitur *virtualis*, quia non repræsentat obiectum formaliter, reddendo illam formaliter cognoscentem, sed repræsentat virtualiter, quia facit ipsam cognitionem tanquam vicaria virtus obiecti. Vnde colligitur tria esse munera speciei. Primum est vnire obiectum potentiae, id est facere potentiam intentionaliter similem obiecto, non enim potest esse similitudo, quin subiectum in quo est faciat simile obiecto, eo modo quo ipsa est similitudo. Secundum determinare potentiam de se indifferentem ad multa cognoscenda, vt cognoscat potius vnum quam aliud. Tertium & præcipuum est complere potentiam, ex parte ipsius obiecti. Hoc autem non est aliud quam speciem esse instrumentum ipsius obiecti in productione cognitionis; habitus enim se tenet ex parte potentiae, quia est actiuitas ipsius potentiae: species autem est quasi actiuitas, & instrumentum obiecti, faciendo id quod facere posset obiectum si esset præsens, & proportionatum. Cognitionis enim duas habet formalitates, est vitalis, & est repræsentatio formalis rei cognitæ, totam quidem entitatem cognitionis producit potentia, & totam speciem; sed potentia,

Tom. I.

& quicquid se tenet ex parte potentiae, præcipuè concurrat ad cognitionem vt vitalis est. Obiectum autem, & quicquid concurrat ex parte obiecti, præcipuè concurrat ad eam vt est imago ipsius obiecti, vno igitur verbo species ex parte obiecti dicitur concurrere, quia facit cognitionem loco ipsius obiecti, faciendo id quod faceret obiectum. Et hoc diligenter observandum est quia ex falsa eius interpretatione, multa dici solent, vt patebit statim, falsa omnino & commentitia, v.g. quod species debeat esse perfectio ipsius obiecti, sicut omne accidens est perfectio subiecti. Deinde fingunt quidam Theologi quod species esse debeat immaterialior obiecto, debeat esse eiusdem rationis specificæ, ac participare omnes perfectiones obiecti, quæ omnia sunt apertè falsa, vt patet ex speciebus Angelorum, quis enim dicat eas esse immaterialiores Angelis & eiusdem rationis specificæ. Denique falsum etiam est quod addunt, esse necesse vt species producantur per emanationem necessariam ab obiecto, quia non sunt imagines ad placitum, sed naturales, falsum inquam est; quia possunt aliquando species liberè produci, neque tamen signa sunt ad placitum, quia ex suppositione quod sint necessario repræsentant.

His positis, celebris inter Theologos controuersia est circa causam illam quæ concurrat ex parte obiecti ad visionem intuitivam Dei: an scilicet Deus per se ipsum concurrat, an per vicariam sui speciem, quæ vt clarissimè dissolvatur. Primò, videndum est, an sit possibilis species impressa Dei quæ concurrat ad visionem. Secundò, vtrum illa detur de facto in beatis. Tertiò, an & quomodo Dei essentia concurrat ad visionem vtrum autem sit possibilis species aliqua Dei obiectiva, quæ sit abstractiva simul & quidditativa & de specie expressa dicetur quæst. 4.

§. I.

Vtrum sit possibilis species impressa Dei.

Negant possibilitatem huius speciei cum S. Thoma, omnes Thomistæ, quos sequuntur multi recentiores in Italia, & Hispania, Cabreca, Ruiz, Arrub. Granadus, Tannerus, Recupitus, à quibus innumera excogitata sunt argumenta, sed ferè inania & inefficacia ex plurimis conditionibus quas falsò attribuunt speciei, & omnes vno verbo negari debent.

Ratio ergo dubitandi primò, sit, quia ex S. Thoma, obiectum superioris ordinis non potest intuitivè cognosci per speciem inferioris ordinis, alioqui obiectum spirituale, posset repræsentari per speciem materiale, sed qualibet species creata est inferioris ordinis, quàm ens increatum, non solum in essendo, sed etiam in repræsentando, nam species per eandem omnino formalitatem habet quod sit, & quod repræsentet, ergo tam implicat species impressa Dei actus puri, quàm species materialis, alicuius Angeli. Confirmat. primò, quia omnis species posita in intellectu est obiectum ipsum intelligibiliter, sed ens creatum quod non est suum esse, non potest esse ipse Deus intelligibiliter, non enim est actus purus, & simile Deo vt est in se, ergo, &c. Confirm. secundò, quia ens illimitatum essentialiter in ratione intelligibilis contineri non potest intra speciem limitatam, alioqui dari posset species Dei comprehensiva.

Secundò species essentialiter ordinatur ad supplendum defectum obiecti, quando illud vel est absens vel improporcionatum cum cognitione, quarum neutrum convenire potest Deo, ergo implicat eius species. Prob. conseq. quotiescunque aliquis defectus est impossibilis, implicat etiam natura realis ordinata tantum ad supplendum talem defectum, sicut implicat potentia ordinata ad producendum effectum impossibilem, & sicut si anima esset per se ipsam essentialiter

F

intellectus

Prima ratio dubitandi.

Secunda ratio dubitandi.

intellectus, implicaret qualitas quæ in ea suppleret defectum intellectus. Sed defectus præsentia, ac proportionis conuenire Deo non potest, ergo, &c. Confirm. primò, implicat species quæ producat visionem naturaliter, & non naturaliter. Ista produceret connaturaliter quia ex sua natura intrinsecè ordinaretur ad producendam speciem expressam, alioqui produceret eam eo modo quo produceret illam lapis: non produceret connaturaliter, quia connaturaliter visio Dei exigit fieri à Deo solo immediatè; quam ob causam negabitur dari de facto speciem impressam Dei. Confirm. secundò, hæc species non potest esse connaturale instrumentum respectu potentia quæ sufficienter completur per lumen, & illi etiam est connaturale immediatè vniri essentia diuina, dum illam videt, neque respectu obiecti, quod connaturalius videtur sine specie. Deinde implicat accidens quod sit contra inclinationem omnis subiecti, istud esset huiusmodi, quia intellectui est connaturale videre Deum sine specie. Denique implicat essentia quæ nunquam possit existere nisi omnino innaturaliter ista species semper innaturaliter existeret, quia intellectus ex suppositione quod Deum videat debet illum videre sine specie.

Tertia ratio dubitandi.

Tertiò, argumentor cum Arrubale, nullum obiectum quod est per suam essentiam proximè intelligibile, representari potest per speciem impressam, Deus habet per suam essentiam quod sit proximè intelligibilis, ergo non potest representari per speciem. Probatur maior, quia quando aliquid essentialiter conuenit alicui subiecto, non potest illi tribui per formam superadditam: ergo si obiectum habet ex se proximam intelligibilitatem, implicat ut illam recipiat à specie. Antecedens multis exemplis potest probari. Deus quia se ipso est infinitus, & immensus, non potest esse talis per formam superadditam, ergo cum æquè sit intelligibilis ac est immensus non poterit esse talis per formam superadditam, similiter si potentia vitalis haberet essentialiter facilitatem in operando, non posset illam recipere ab habitu superaddito. Si substantia esset immediatè operatiua, non fieret talis per accidens distinctum. Confirm. primò, hæc species non potest concurrere loco obiecti, si Deus posità specie non potest non concurrere immediatè obiectiue; concurreret autem, quia sicut non potest se spoliare concursu immediato effectiui, sic neque obiectiui. Confirm. secundò, quia sicut implicat accidens subiectiui, siue se tenens ex parte subiecti, quod non sit perfectiuium alicuius subiecti, sic implicat accidens obiectiuium seu se tenens ex parte obiecti, quod non sit perfectiuium alicuius obiecti. Species ista nullius obiecti esset perfectiua ut patet; Deus enim in ratione obiecti est completissimus. Ergo implicat talis species.

Non implicat species impressa.

Dico primò, nullo modo implicat species impressa Dei, quæ loco illius concurrat ad visionem, ita cum Scoto & Scotistis omnibus asserunt Bonauentura, maior, Valent. Molin. Suar. Vasq. Fasol. Herice, Becan.

Prima probatio.

Ratio est primò, quia nullo argumento probari potest impossibilitas speciei impressæ Dei, quo non probetur implicare speciem expressam, quæ sine dubio est terminus visionis, & necessariò admitti debet, ut euincam postea clarissimè: ergo non implicat species impressa. Probat. maior; nam rationes quæ probant implicare speciem impressam petuntur vel ex infinitate obiecti, vel ex munere speciei impressæ, sed ex iisdem capitibus ostenderetur implicare speciem expressam: prima enim S. Thomæ ratio est, quia res superioris ordinis representari non potest per speciem ordinis inferioris, hoc autem tam verum est de representatione formali, quàm de representatione virtuali. Altera ratio est quia obiectum infinitum in ratione representabilis representari non potest per speciem finitam in ratione representatiui: ergonec est repræ-

sentabilis per speciem expressam finitam. Tertia ratio erat, quia cum Deus solus sit suum esse, nulla res creata potest esse similitudo Dei ut est in se, alioqui esset suum esse; hoc verò non magis impugnat speciem impressam, quàm expressam. Eodem modo ire licet per singulas rationes allatas à Thomistis qui etiam vim non vitant argumenti, ex eo quod æquè negent dari speciem expressam. Nam semper datur visio Dei quæ representatio est Dei ut est in se, unde contra illam eadem militant argumenta.

Primum effugium præcluditur.

Neque dicas primò, cum recentioribus disparitatem esse, quia species impressa est perfectio obiecti, expressa est perfectio & complementum subiecti, quod est perfectibile, si enim intellectus esset sua intellectio, non posset perfici per speciem expressam.

Sed contra: ideò per te species impressa est perfectio obiecti, quia extrinsecè illud representat virtualiter, & loco illius concurrat, sed species expressa, extrinsecè representat obiectum formaliter, & loco illius concurrat per modum formæ ergo tam est extrinsecè perfectio obiecti, quàm species impressa, si enim Deus esse posset formalis representatio respectu intellectus creati, sicut respectu sui est actualis cognitio, certè non requireretur species expressa. Si intellectus creatus esset necessariò sua intellectio, non posset perfici per speciem expressam, sed si esset indifferens ut intelligeret, vel per se ipsum vel per visionem superadditam posset perfici per speciem.

Neque dicas secundò, esse disparitatem, quod Deus intrinsecè habeat in se rationem speciei impressæ respectu cuiuscunque intellectus creati, non habeat autem intrinsecè rationem speciei expressæ, atque adeò illa dari possit extra Deum; non autem species impressa.

Alterum effugium præcluditur.

Sed contra, nam si propterea implicat species impressa, quia Deus supplere potest per se ipsum munus huius speciei, sequitur etiam implicare lumen gloriæ, quia illud Deus supplere potest, sequitur implicare causas creatas, quarum munus Deus supplere potest. Unde argumentor tota ratio propter quam negant plerique possibilitatem speciei, est quia illa non est necessaria ad productionem, illa ratio non valet alioqui sequeretur esse impossibile ut ad vnum effectum plures concurrant causæ totales quia illæ non sunt necessariae, sequeretur esse impossibiles causas creatas, ut dixi, ergo ex eo quod necessaria non sit species impressa non sequitur quod sit impossibilis.

Secundò etiam argumentor, ut sit possibilis species impressa requiritur tantum ut sit Dei representatio & similitudo, & ut concurrat effectiue ad visionem Dei complendo & determinando potentiam. Hæc duo non repugnant, non primum; nam visio est similitudo formalis: non secundum, nam lumen complet potentiam & producit effectiue visionem. Alia autem omnia quæ ad speciem requirunt Thomistæ falsa omnino sunt ut probaui. Denique nullo argumento probatur hæc repugnantia ut patebit modo.

Secunda probatio.

Ad primam enim Resp. negando speciem inferioris ordinis, non posse esse representationem obiecti superioris ordinis, modo tamen conueniat in aliquo gradu immaterialitatis cum illa ut supra explicatum est; alioqui non posset substantia representari per speciem accidentalem, neque Angelus superior per speciem existentem in Angelo inferiori: imò neque Deus per visionem creatam. Obiectum spirituale non potest representari per speciem materiale, quia non conuenit cum ea in modo immaterialitatis ut sæpè dixi.

Ad primam confirm. Resp. speciem quæ secundum se non est actus purus, sed est potentialis, intelligibiliter

Solutio prima difficultatis & confirmationis.

teligibiliter esse posse actum purum, quod non est aliud quam posse causare cognitionem intuitiuam actus puri. Et hoc modo explicari debet illud, quod omnis species posita in intellectu est obiectum ipsum intelligibiliter, si enim aliud significet est absolute falsum.

Ad secundam confirm. Respond. primò, ad maiorem Deum esse quidem infinite intelligibilem, intelligibilitate intrinsecâ seu adæquatâ, sed extrinsecè tamen esse intelligibilem inadæquatè ac limitatè vt patet. Vnde distinguitur maior, obiectum illimitatum in ratione intelligibilis, contineri non potest intra speciem limitatam, ita vt adæquatè comprehendatur concedo: ita vt inadæquatè cognoscatur nego. Deinde dici potest ad minorem, quod vis representatiua speciei tum impressæ, tum expressæ secundum id quod dicit in recto commensurata est ipsi esse, non autem secundum id quod dicit in obliquo, quia representant finitè rem infinitam.

Solutio
secundæ
difficultatis.

Ad secundam Resp. negando illam maiorem species essentialiter ordinatur ad suppleendum defectum obiecti quando illud est absens, vel improporionatum, nam etiam supplet actiuitatem quandiu illud tam non agit, quam si esset absens, & improporionatum, sicut enim communiter dicitur in tractatu de Angelis, quod Angelus intelligere potest se ipsum, vel per propriam substantiam, vel per speciem quia potest suspendere concursum suæ substantiæ ad intellectionem, sic potest Deus suspendere concursum essentia suæ ad visionem beatam, & substituere sibi speciem, species ergo essent inuentæ si obiecta ita essent semper præsentia, & proportionata, vt possent suspendere actionem suam, si autem suspendere illam non possent, fateor quod species non essent inuentæ. Vnde patet quomodo species Dei non sit impossibilis ex eo capite, cum sit possibilis defectus ad quem suppleendum illa ordinatur. Anima si esset essentialiter intellectus, & tamen suspendere posset suum concursum adhuc posset intelligere per aliquid superadditum. Imò & quamuis non posset suspendere non implicaret ei addi aliquid à Deo quod simul concurreret cum anima: igitur hoc argumento & aliis omnibus probatur, speciem non esse necessariam, sed non probatur illam esse impossibilem. Ad primam confirmat. Resp. negando quod visio exigat tantum connaturaliter fieri à solo Deo, nam exigit connaturaliter fieri vel à Deo immediatè, vel à specie, quamuis enim prior modus sit connaturalior, nego tamen quod posterior non sit etiam connaturalis. Ad secundam, eadem responsio est, hanc speciem esse connaturale instrumentum, & respectu obiecti, & respectu potentia, quia non est vnicus, vt dixi, modus producendi visionem connaturaliter: alter cum Deus solus immediatè concurrat, alter cum concurrat mediâ specie. Patet autem ex his quomodo istud accidens non sit innaturale omni subiecto, & quomodo non innaturaliter existeret cum intellectus & cum specie & sine specie possit videre Deum. Vnde nego absolute quod ista species esset essentialiter superflua, nam si Deus suspendere velit suam actionem non erit superflua.

Solutio
tertiæ diffi-
cultatis.

Ad tertiam Resp. distinguendo maiorem, obiectum quod est per se ipsum essentialiter intelligibile, non potest intelligi per aliud, si possit suspendere suam intelligibilitatem nego: si suspendere illam non possit concedo. Deus autem, vt dixi, potest suspendere concursum essentia suæ ad visionem. Ad probationem concedo intelligibilitatem in actu primo conuenire Deo essentialiter: intelligibilitatem autem in actu secundo non conuenire Deo essentialiter, sed subordinari libertati, atque ita conuenire illi posse per formam superadditam; neque contra-

Tom. I.

rium euincunt exempla quæ habet Arrubal; Deus enim fieri non potest immensus & infinitus per aliquid superadditum, quia est essentialiter & in actu primo, & in actu secundo, immensus, & infinitus, & quia deberet accipere in se ipso aliquid intrinsecum vt patet, at verò quando intelligitur per speciem intellectus creatus in se ipso recipit aliquid non autem Deus. Si potentia essentialiter haberet ex se facilitatem in operando, non illam recipere posset ab habitu; quia suam actiuitatem non posset suspendere. Idem dico de substantia quæ per se ipsam esset operatiua sine accidente.

Ad primam confirmat. Respond. quod si Deus concurreret ad visionem mediâ specie, non concurreret immediatè obiectiue, quamuis semper concurreret immediatè effectiue. Ratio est quia nullus esse potest actus creatus ad quem Deus non concurrat effectiue per modum causæ vniuersalis, effectus autem creati non necessariò pendent à Deo vt causa particulari.

Ad secundam confirmationem qui est Achilles Recupiti Respondeo primò, quidem speciem istam dici posse sine absurdo extrinsecè perfectiuam Dei vt est intelligibilis in actu secundo. Sed hoc durius videtur, vnde melius dici debet discrimen esse inter accidens subiectiuum, & obiectiuum, quod accidens subiectiuum cum sit intrinsecum subiecto, est etiam perfectiuum illius. Accidens autem obiectiuum cum sit extrinsecum obiecto, non potest esse illius perfectiuum intrinsecè, sed ad summum extrinsecè potest supplere illius actiuitatem, & concursum, non est autem absurdum quod species suppleat non quidem actiuitatem in actu primo, sed concursum in actu secundo, Deinolentis concurrere immediatè per modum obiecti.

S. II.

Vtrum detur actu species impressa Dei ad visionem.

Positâ possibilitate speciei, restat grauis difficultas circa eius existentiam: vtrum scilicet de facto illa reperiat in intellectu dum Deum videt, an verò essentia Dei præsens intellectui faciat totum in eo quod faceret species, id est compleat actiuitatem potentia, determinet eius indifferentiam, vniat illam cum obiecto cognito.

Sensus
quæstio-
nis.

Ratio dubit. est primò, quia essentia Dei non potest supplere concursum speciei, si non informet intellectum, sed non potest illum informare, ergo nec supplere defectum speciei. Probatur maior essentia Dei non potest supplere speciem sui, nisi constituat prius Deum in actu primo potentem ad operandum, sed non potest constituere Deum in actu primo potentem ad operandum nisi eum informet, ergo non supplet concursum speciei si non informet intellectum. Deinde non supplet defectum speciei, si non reddat intellectum similem obiecto, nam vt producat formalem similitudinem obiecti debet continere virtualiter illam similitudinem, atque adeò debet esse virtualiter similis. Denique species vnit intelligibiliter obiectum potentia, quæ vnio sine informatione fieri non potest, nam ad coniunctionem non sufficit indistantia Physica, sed ex obiecto, & potentia debet fieri vnum.

Prima ra-
tio dubi-
tandi.

Secundò, essentia diuina non supplet concursum speciei, si connaturalius sit visionem fieri mediante specie, sed est connaturalius, quod probò: intellectus connaturalius constituitur in actu primo còpletus per aliquid intrinsecum, quam per aliquid omnino extrinsecum, sed essentia Dei non nisi extrinsecè constitueret intellectum in actu primo, species autem esset illi intrinsecâ: ergo connaturalius intellectus comple-

Secunda
ratio du-
bicandi.

F 2 bitur

bitur per speciem quam per essentiam diuinam. Maior est euidens nam habitus supernaturales, ideo dicuntur necessarij, quia potentia non potest operari connaturaliter nisi recipiat aliquid intrinsecum, alioqui per solam assistentiam extrinsecam Dei explicari possent habitus, verbi gratia in voluntate ut amet Deum connaturaliter, non sufficit extrinseca Dei assistentia, sed requiritur habitus. Similiter oculus si eleuaretur ad videndum sine specie aliquod obiectum non videret connaturaliter.

Tertia ratio dubitandi.

Tertiò, ut Deus suppleat concursum speciei per concursum immediatum essentia, ut obiecti intelligibilis, non sufficit generalis concursus, quem praestaret omnipotentia, si actu concurreret species, sed nullus potest fingi huiusmodi concursus specialis distinctus à concursu generali omnipotentia, ergo essentia diuina non supplet concursum speciei.

Conclusio negatiua.

Dico secundò in intellectu beatorum nulla datur species impressa, sed sola essentia immediatè concurrat ad visionem tanquam obiectum intelligibile. Ita censent cum S. Thoma & Thomist. & nominalib. Durandus, Molina, Suarez, Herice, aliique plures contra Scot. Valsq. & alios paucos.

Prima probatio.

Ratio est, quia quoties obiectum est debite praesens, & applicatum potentia, sufficienterque proportionatum, nullo modo exigitur species, sed in visione Dei, essentia diuina est debite praesens, & proportionata, ergo in ea non exigitur species. Maior probatur quia quoties causa principalis commodè potest agere per se ipsam, non est necesse ut virtus eius instrumentalis operetur, sed quoties obiectum est praesens, & proportionatum, aequè connaturaliter potest agere ac species: ergo, &c. Confirmatur quia species non sunt necessariae, neque à philosophis excogitatae, nisi ad suppleendam absentiam, & improprietatem obiectorum, ergo frustra illae requiruntur ubi obiectum est praesens, & proportionatum.

Secunda probatio.

Secundò si essentia Dei potest per se ipsam facere totum quod facit species impressa, ut vicaria est obiecti, etiam si non possit facere totum quod facit species prout est accidens, non exigitur species impressa, sed essentia Dei facere potest totum quod facit species prout est vicaria obiecti, ergo ad visionem non exigitur species. Probatur minor, species ut vicaria est obiecti, non habet nisi duo munera, primum quod compleat actiuitatem potentia atque adeò constituat illam in actu primo ad operandum: alterum quod determinet eius indifferentiam, ut autem est accidens, informat intellectum, & illi inhaeret, assimilatur potentiam obiecto intentionaliter, quod appellant vnire potentiam obiecto, quae voces sunt, & in re nihil significant, nisi quod species sit imago obiecti, & informet potentiam. Sed Deus se ipso, praesens & proportionatus potest complere actiuitatem potentia in actu primo, & determinare illius indifferentiam, etiam si non possit inhaerere potentia, ac illam informare, ergo potest facere totum quod facit species, ut vicaria obiecti; reliqua enim sunt omnino per accidens ad visionem, ad quam non exigitur ut principium eius informet intellectum, & assimilet intrinsecè potentiam obiecto, sed exigitur tantum concursus sufficiens ad producendam, & recipiendam visionem; quem concursum supplet essentia Dei extrinsecè assistens.

Solutio primae difficultatis.

Ad primam Resp. Deus non potest supplere speciem, ut est accidens, nisi informet intellectum concedo: non potest supplere speciem, prout est vicaria obiecti nego. Nam ad hoc ut dixi sufficit extrinseca assistentia essentia diuina, cum decreto. Ad probationem nego intellectum non posse constitui potentem in actu primo per solam preparationem con-

curfus extrinseci. Deinde concedo intellectum non fieri similem intrinsecè obiecto, per solam extrinsecam assistentiam essentia, sed nego illud requiri ad visionem, ad quam sufficit assimilatio, & vnio solùm extrinseca, per praesentiam obiecti proportionati. Deum autem vniri beatis, in ratione speciei intelligibilis, est Deum esse paratum ad suppleendum concursum, quem species intelligibiles praebent ad intellectionem, quae non est vnio nisi per modum causae efficientis, alia enim qualibet vnio fictitia est.

Ad secundam Resp. visionem connaturaliùs elici per ipsum obiectum immediatè quam per speciem, quando obiectum est praesens, & proportionatum: quando autem est absens & improprietatum, illam connaturaliùs elici per speciem. Ad probationem distinguitur illa maior, intellectus connaturaliùs constituitur in actu primo per aliquid intrinsecum, quam per aliquid extrinsecum, si illud per quod constituitur se teneat ex parte potentia concedo: si se teneat ex parte obiecti nego. Habitibus supernaturales semper se tenent ex parte potentia, quae propterea sine illis non operatur connaturaliter, species se tenent ex parte obiecti, atque adeò potentia sine illis operari potest connaturaliter, quia non est necesse ut sit intrinsecè completa ex parte obiecti, actus vitalis exigit quidem procedere à principiis intrinsecis, quatenus est vitalis, non autem quatenus est representatio obiecti, oculus si eleuaretur ad videndum sine specie obiectum remotum, non videret connaturaliter, si autem videret obiectum indistans, videret connaturaliter sine specie: miraculum autem in eo esset, quod videret aliquid indistans.

Ad tertiam Respond. non sufficere ad visionem ut Deus det concursum generalem, quem praestaret omnipotentia, si concurreret species, sed requiri concursum aliquem specialem essentia per modum obiecti distinctum à concursu generali omnipotentia: fateor autem esse difficile dicere quis sit ille concursus specialis essentia per modum obiecti & quomodo ille sit distinctus à concursu Dei ut causae vniuersalis, quod ut exponam clarissimè, inquirendum est paulo fusiùs.

§. III.

Qualis sit concursus essentia diuina, per modum obiecti intelligibilis.

Quodlibet obiectum mouet intellectum, & terminat cognitionem, primum munus communiter obit per speciem vicariam, secundum obit semper per se ipsum, quia est id quod cognoscitur, difficultas ergo est vtrum essentia ipsa Dei, & relationes sicut in ipsa Dei visione sunt id quod terminat immediatè visionem, sint etiam id quod mouet immediatè intellectum: An verò sola omnipotentia sicut dat concursum generalem ad visionem, sic etiam praestet specialem illum concursum quo suppletur species impressa.

Ratio dubitandi primò est, quia si sola omnipotentia immediatè concurrat ad visionem non autem essentia ut essentia est, sequitur nullum esse concursum Dei ad visionem praeter generalem illum, quem praestat in alia quacunque cognitione, tunc enim vnicus erit tantum concursus Dei, consequens illud absurdum est ut ostendi.

Secundò quando Angelus videtur per suam substantiam sine specie, tunc concurrat ad visionem immediatè per suam substantiam, non autem per potentiam suam executiuam ergo similiter essentia Dei agit per se ipsam immediatè.

Tertiò

Solutio secundae difficultatis.

Solutio tertiae difficultatis.

Sensus quaestionis.

Prima ratio dubitandi.

Secunda ratio dubitandi.

Tertia ratio dubitandi.

Tertio, essentia est per se ipsam immediate intelligibilis, etiam propter rationem præcedit omnipotentiam, ergo immediate concurrere potest ad sui cognitionem, imò essentia sicut immediate terminat, immediate mouet, alioqui est obiectum dumtaxat terminatum, non autem motuum. Denique ipsa essentia respectu diuinæ intellectiōis fungitur munere speciei impressæ, ergo & respectu intellectiōis creatæ.

Assertio.

Dico tertio essentia diuina non supplet defectum speciei, neque loco eius vnitur cum intellectu, per se ipsam immediate, propter virtualiter distinguitur ab omnipotentia: sed per ipsam omnipotentiam liberè applicatam per decretum voluntatis de producendo effectu illo quem produceret species. Contra Suarezem, Fasol. Becan. Valent. & alios.

Probatio assertio- nis.

Ratio est, quia si essentia ex eo quod immediate videatur, concurreret per se ipsam immediate, attributa etiam & relationes propter distinguuntur virtualiter ab essentia deberent præbere immediate concursum ad sui visionem, hoc autem absurdum est, quia sic daretur aliqua operatio ad extra, quæ non esset communis omnibus personis; probo consequentiam, idè per te essentia causat immediate visionem, quia videtur immediate, sed relationes etiam videntur immediate quia mysterium Trinitatis videtur etiam in se ipso immediate. Deinde si essentia immediate concurreret præcisè ut entitas est, concursus ille præcisè in se ipso non esset liber, sed tantum ex eo quod esset coniunctus, cum generali concursu omnipotentia, & conseruatione luminis gloriæ.

Hoc autem absurdum est, quia nulla Dei actio ad extra est necessaria: imò in hac sententia duplicem Deus præbet concursum, vnum generalem omnipotentia, alterum specialem essentia, hoc autem absurdum est, nam licet concursus effectiuus omnipotentia vnicus sit, potest tamen esse multiplex virtualiter; præstat enim vnum quatenus est generalis omnium causa, secundum præstat quatenus continet speciem, & loco illius agit: sic enim concursus ille quem sola præstat omnipotentia, diuersus est ab eo quem præstat si concurreret ad visionem simul cum specie.

Ratio à priori.

Denique à priori ratio est, quia per illud essentia diuina concurret loco speciei per quod continet ipsam speciem, sed per omnipotentiam continet ipsam speciem; si enim produceret speciem non produceret illam nisi per omnipotentiam: ergo non supplet eius concursum nisi per omnipotentiam, imò clarum videtur quod actiones Dei ad extra sunt opera omnipotentia.

Concursus omnipotentia virtualiter est multiplex.

Ad primam, patet ex dictis quomodo concursus ille omnipotentia licet realiter vnicus sit tamen virtualiter multiplex, & diuersus à concursu generali.

Discrimen Dei & Angeli.

Ad secundam Resp. esse disparitatem inter Deum, & Angelum, quod Angelus ad eam cognitionem quæ cognoscit se ipsum per suam substantiam, non concurret liberè Deus autem liberè concurret ad sui visionem, atque adeo concurret per potentiam subordinatam voluntati, quod si liberè Angelus se ipsum videret per suam substantiam, ut aliqui volunt actio hæc non procederet, nisi à potentia executrice.

Essentia non eodem modo mouet quo terminat.

Ad tertiam, nego essentiam esse proximè intelligibilem cognitione creatæ propter rationem præcedit omnipotentiam, sed remotè tantum & radicaliter. Fateor essentiam esse verum obiectum motuum, & terminatum, licet non eodem modo terminet, quo mouet; terminat enim immediate, mouet autem mediante omnipotentia. Neque par est ratio de intellectu increata, ad quam si requiritur species (quod postea negabitur) essentia per se fungitur munere speciei, quia intellectio diuina non est libera,

in ordine autem ad cognitionem creatam quæ liberè producitur fungi non potest munere speciei.

SECTIO II.

De principio quod ex parte potentia concurret ad visionem. Art. 5.

ILLud est quod vulgò à doctoribus lumen gloriæ dicitur, eo quod in intellectu beati positum, aspectabilem ei reddat Deum, ut eum reuelat facie speculari possit, & transformari in eandem imaginem, de claritate in claritatem, tanquam à Domini spiritu, de hoc igitur intellectuali sole, & lucerna accensa in medio paradisi, quatuor disputamus. Primum est eius existentia, & necessitas, secundum potentiam ordinariam. Secundum necessitas eius secundum potentiam absolutam. Tertium quidditas. Quartum propria eius munera.

Lumen gloriæ.

§. I.

Existentia & necessitas luminis gloriæ secundum potentiam ordinariam.

NOMINE igitur luminis gloriæ intelligimus qualitatem habituales infusam intellectui beato, & in eo permanentem, ut eum eleuet, & proximè potentem reddat ad videndum Deum; comparatur enim cum visione, sicut habitus fidei v.g. ad actum fidei; & queritur utrum sicut ad producendos actus supernaturales fidei & charitatis, connaturaliter exigitur habitus, sic ad producendam connaturaliter visionem infundatur habitus, quod lumen gloriæ, dicitur.

Status quaestio- nis.

Ratio dubitandi primò est, quia instrumentum obediens non eget formâ intrinsecâ per quam agat connaturaliter; nam aqua v.g. ut producat gratiam, non eget formâ extrinsecâ, intellectus videns Deum, est instrumentum obediens: ergo non eget habitu intrinseco. Probatur maior, nam posito lumine gloriæ v.g. vel requiritur ad videndum Deum etiam concursus Dei supernaturalis, & indebitus intellectui, vel non requiritur, si primum ergo posito lumine, visio non est connaturalis, imò frustra est lumen quia concursus ille sufficit: si secundum ergo in eo qui habet lumen fidei, aut habitum charitatis, nulla requiritur gratia ut eliciantur illi actus.

Prima dubitatio.

Secundo lumen gloriæ non potest esse necessarium neque iuuare intellectum tanquam causa partialis ad visionem eliciendam, si non habet virtutem similem intellectui, sicut duo trahentes nauim virtute simili concurrunt, lumen autem gloriæ non habet virtutem similem intellectui, nisi velis illud esse alterum intellectum.

Secunda ratio dubitandi.

Tertio, si requiritur lumen gloriæ quo intellectus disponatur ad visionem, debet etiam dari aliquid in intellectu, per quod disponatur ad recipiendum lumen & sic progressus erit infinitus. Deinde idè tantum exigitur lumen, quia sine illo intellectus non habet proportionem cum Deo videndo, sed intellectus etiam cum lumine proportionem illam non habet, ergo non requiritur lumen.

Tertia ratio dubitandi.

Dico primò in quolibet beato Deum vidente, datur infallibiliter lumen gloriæ permanens sine quo de potentia ordinaria nemo potest videre Deum, ita cum S. Thoma communis omnes Theologi, contra Scot. & Durand. dicentes visionem ipsam à Deo infundi.

Assertio affirmatiua.

Primò autem illud colligitur ex scripturis psalm. 55. in lumine tuo videmus lumen; nam licet primarius sensus sit, in filio videbimus patrem, vel in Christo videbimus Deum, ut patet ex Concilio Nicæno, & Epistola I. Euaristi Papæ ad Episcopos Africae ta-

Prima probatio ex scripturis.

men de hoc etiam lumine à multis aliis intelligitur, qui etiam huc applicant illud Apocalyp. 21. *civitas non eget sole, neque luna, nam claritas Dei illuminabit eam*, Fautent etiam vulgò patres v.g. Nazianz. orat. 10. *Magno regi adstans hinc atque hinc, magno lumine impletur*: & orat. 15. *excipies illos lux omni sermone præstior*, &c. & demùm clara est definitio Cōc. Viennens. Clement. ad nostram vbi damnatur error Beguardorum dicentium, quod anima non eget lumine ipsam eleuante ad videndum Deum, vbi manifestè patet damnari etiam eos qui dicerent nullum dari lumen, sed visionem ipsam à Deo infundi: dicitur enim in concilio intellectum eleuari ad videndum, per visionem autem intellectus non eleuatur ad videndum.

Ratio sancti Thomæ.

Secundò efficax etiam est ratio S. Thomæ: omne id quod eleuatur ad aliquid quod excedit suam naturam, debet disponi per aliquid quod excedit suam naturam, nam idè est de fide dari habitus supernaturales vt potentia connaturaliter eliciat actus fidei, spei, charitatis, quia potentia est ad illos incompleta & ab illis exceditur, quod non est minus verū de visione Dei. Deinde vt intellectus cōnaturaliter vniatur cum essentia diuina vt specie intelligibili, debet esse completus in ratione potentie intellectiue, sed intellectus non est ex se completus vt patet, ergo debet compleri per lumen gloriæ, quod rectè vocat S. Thomas augmentum virtutis intellectiue.

Solutio primæ dubitationis.

Ad primam Resp. instrumentum obedientiale quod agit vitaliter in eo distingui ab instrumento quod non agit vitaliter, quod instrumentum vitale requirit formam intrinsecam per quam disponatur ad agendum connaturaliter; nam omnis actio vitalis debet esse connaturalis, instrumentum autem non vitale non eget formā intrinsecā; quia non debet agere connaturaliter. Ad probationem dico quod posito lumine gloriæ requiritur concursus Dei omnino indebitus intellectui nudè sumpto, sed debitus intellectui prout instructo lumine gloriæ, quod idem dico de aliis actibus supernaturalibus, nam in eo qui habet habitum fidei requiritur gratia, & concursus Dei.

Solutio secundæ.

Ad secundam Resp. illam maiorem non esse veram: lumen gloriæ non potest iuuare intellectum si non habeat vim similem intellectui. Nam etiam species, & alij habitus iuuant potentias à quibus tamen distinguuntur essentialiter, alioqui duo agentia diuersæ rationis non possent concurrere ad eundem actum.

Solutio tertiæ.

Ad tertiam Resp. lumen gloriæ requiri vt disponat intellectum ad visionem eliciendam vitaliter & connaturaliter tanquam complementum potentie, actiue non autem ad illam recipiendam vt dicitur postea; ad lumen autem gloriæ nulla dari debet dispositio quia illud non producit ab intellectu sed tantum recipitur. Deinde sæpè dictum est intellectum instructum lumine gloriæ, habere proportionem cum Deo in ratione obiecti cognoscibilis, non autem in ratione entis.

S. II.

Necessitas luminis gloriæ, secundum potentiam absolutam.

Prima ratio dubitandi.

Ratio dubitandi est primò, quia implicat dari actum secundum, sine actu primo, nam prius est posse agere, quàm agere; lumen est actus primus respectu visionis: ergo implicat visio Dei sine lumine. Similiter implicat posse, sine potentia, sed lumen est tota potentia, ergo implicat posse videre sine lumine. Denique visio Dei prout est supernaturalis tam pendet à lumine, quàm pendet ab intellectu prout est vitalis, sed prout est vitalis essentialiter pen-

det ab intellectu, neque sine illo elici potest: ergo prout est supernaturalis pendet essentialiter à lumine.

Secundò, visio creata non potest suppleri per solam extrinsecam assistentiam scientiæ increatæ Dei, ergo lumen creatum suppleri non potest per solam assistentiam omnipotentiam.

Secunda ratio dubitandi.

Tertiò, non magis potest eleuari creatus intellectus per solum concursum extrinsecum Dei ad visionem sine vllo principio intrinsecum, & inhærente, quàm voluntas ad actus supernaturales, sed voluntas non potest eleuari ad actus supernaturales sine principio intrinsecum gratiæ, ergo neque intellectus eleuari potest ad actum visionis sine lumine intrinsecum.

Tertia ratio dubitandi.

Dico secundò non implicat intellectum eleuari ad videndum Deum per solum Dei concursum omnino extrinsecum sine vllo lumine gloriæ intrinsecum vel permanente vel transeunte: ita expresse docet sanct. Thomas in 4. dist. 49. q. 2. a. 7. & q. 10. de veritate art. 11. vt mirum sit cum à recentioribus omnibus Thomistis deferri, vt rectè probant Molina, Valent. Suarez, Vasq. Arrub. Herice, & plures è veteribus Thomistis Ioannes de Neapoli, Paludanus, Hispanensis.

Conclusio negatiua.

Ratio autem est primò, quia lumen gloriæ non potest essentialiter requiri ad visionem, nisi quia illa est supernaturalis; sed non exigitur essentialiter propter supernaturalitatem visionis: ergo non exigitur essentialiter. Maior est certa & eam admittunt aduersarij cum enim visio sit vitalis, & supernaturalis, sufficienter ad eam concurrat intellectus prout est vitalis, sed exigunt lumen propter supernaturalitatem visionis. Probatur igitur minor, si requireretur essentialiter lumen habituale propter supernaturalitatem visionis, requireretur etiam essentialiter habitus fidei ad omnem actum fidei, & habitus charitatis ad omnem actum charitatis; quia illi etiam sunt supernaturales: Consequens falsum est, quia cum primò homo conuertitur à peccato per actum charitatis, actus ille præcedit habitum, & illum causat, dicere autem quod idem ille actus qui causat habitum, causatur ab eo ipso habitu quem causat, est absurdissimum vt probaui alibi, alioqui posset idem sub eodem conceptu supponere suam existentiam; nam effectus præsupponit suam causam, & causam suæ causæ, ipse est causa suæ causæ, igitur supponit se ipsum, imò prius agit quàm sit, quia vt est effectus præsupponit se ipsum vt causam suæ causæ.

Prima probatio.

Secundò Dei omnipotentia non magis per extrinsecam assistentiam potest supplere defectum speciei, quàm defectum luminis, sed potest supplere defectum speciei, ergo & luminis. Denique Deus per se ipsum facere potest quidquid faciunt causæ secundæ concurrentes solum efficienter non vitaliter; potest enim calefacere sine igne, illuminare sine sole, lumen istud effectiue solum concurrat, & non vitaliter, ergo Deus per se ipsum supplere potest eius defectum, præsertim cum nulla contradictio contrarium ostendat vt constabit modò.

Secunda probatio.

Ad primam enim Resp. eodem argumento probari quod Deus eleuare nihil potest obedientialiter per solum concursum omnipotentiam. Itaque ad argumentum distinguitur minor, lumen est actus primus respectu visionis, necessarius secundum potentiam ordinariam vt producat connaturaliter visio concedo: necessarius absolute vt producat visio, negatur, quia Dei omnipotentia parare potest concursum & esse actus primus secundum potentiam absolutam. Similiter verum est quod lumen est potentia vt producat visio connaturaliter, non est potentia vt simpliciter producat. Denique nego illam maiorem

Solutio primæ dubitationis.

visio

visio tam pendet à lumine propt̃ est supernaturalis quam pendet ab intellectu propt̃ est vitalis, hoc (inquam) manifestè falsum est, quia nulla causa creata vel increata concurret ad visionem, propt̃ est vitalis præter intellectum qui solus producit eam immanenter; at vero causa increata semper concurret ad visionem supernaturalem, vt causa principalis, ideoque mirum non est quod suppleat defectum luminis, cum habeat semper concursum supernaturalem ad visionem, non habeat autem concursum vitalem.

Solutio secundæ. Ad secundam Respon. concursus causæ formalis non possit suppleri à Deo, sed tantum concursus causæ efficientis: visionem autem esse causam formalem quia reddit intellectum videntem formaliter, lumen autem effectiue concurret, ideoque non est mirum quod Deus suppleat eius defectum.

Solutio tertiæ. Ad tertiam Resp. possit de potentia Dei absoluta voluntatem eleuari ad quemlibet actum liberum sine vlllo auxilio intrinseco inhaerente voluntati, potest enim sufficere solus concursus omnipotentis, quæ facere potest per se ipsam totum quod faceret gratia inhaerens & intrinseca. Dixi sine gratia inhaerente voluntati, nam essentialē omnino est, ad actum supernaturalem voluntatis siue liberum siue necessarium, vt in intellectu infundatur lumen cognitionis præueniens, alioqui voluntas ferretur in incognitum quod implicat, sed hoc de visione nihil probat.

S. III.

Quidditas propria luminis gloriæ.

Quæritur **H**Actenus soluta est quæstio, an sit lumen gloriæ, nunc vt respondeatur ad quæstionem quid sit, video difficultatem esse posse circa illius genus, deinde circa illius propriam differentiam. De vero illius genere controuersia celebris est, vtum illud sit species impressa, an verò habitus omnino ab ea distinctus: erit species impressa si propter eminentem perfectionem representet obiectum, & potentiam compleat atque ita faciat totum quod faceret species, & habitus simul: erit autem purè habitus si non suppleat vlllo modo vices obiecti, sed tantum sit complementum potentis, antecedenter ad omnem obiecti representationem, differentia huius luminis continetur proprio eius munere de quo dicitur statim.

Prima ratio dubitandi. Ratio ergo dubitandi primò est, quia ille habitus luminis gloriæ nullum potest habere munus quod non habeat species, ergo distingui non debet à specie. Probo antecedens, nullum potest esse munus huius luminis confortantis potentiam, & se tenentis ex parte potentis, nisi quod concurrat ad visionem simul cum potentia, nam ex parte potentis agere non est aliud quam simul agere cum potentia, sed species est qualitas simul cum potentia concurrens ad visionem, ergo species etiam ex parte potentis confortat, & complet potentiam.

Secunda ratio dubitandi. Secundò, potentia tunc completur quando augeatur eius actiuitas, sed quando species agit cum potentia actiuitas potentis augeatur, ergo completur potentia. Quam ob causam habitus naturales dicuntur à pluribus non esse aliud quam species, quia facilitas addita potentis, non est aliud quam noua actiuitas; quam sine dubio addit species.

Tertia ratio dubitandi. Tertio, quando plures causæ ad eundem concurrunt effectum, necesse est vt singulis causis diuersæ correspondent formalitates, sed si lumen gloriæ non est species nulla formalitas specialis respondere potest luminis gloriæ, agenti simul cum intellectu, ergo lumen gloriæ est species, maior inductione constare

potest, & quia illud agens erit superfluum cui nulla in effectum respondebit formalitas, minor etiam ostenditur, quia in visione Dei sunt duo, primum quod sit intellectus vitalis, quod habet ab intellectu: alterum quod sit visio talis obiecti, quod habet à specie.

Dico tertio, lumen gloriæ non est species impressa Dei, sed verus habitus supernaturalis distinctus à speciebus impressis, ita censent omnes qui negant esse possibilem speciem impressam, & omnes qui negant eam de facto dari: Suarez, Herice, Fasol. Valenti. contra Vasq. disp. 43. c. 5. 6. 7. quem multi nunc sequuntur recentiores.

Ratio tamen est quia nulla (vt ostendi) datur de facto species impressa, in videntibus Deum, quia species non requiritur vbi obiectum est præsens & proportionatum, requiritur autem lumen gloriæ, ergo lumen gloriæ non est species. Deinde quamuis daretur species, non esset tamen lumen gloriæ, quia sequeretur alioqui posse sufficienter compleri potentiam naturalem ad actus fidei, spei, & charitatis per solas species impressas, consequens est absurdum, quia præter species representantes obiectum fidei, certum est requiri habitum fidei, & ad actus charitatis præter representationem etiam supernaturalem obiecti requiritur aliquid se tenens ex parte potentis, & illam complens antecedenter ad omnem representationem. Vnde vltius argumentor ad visionem supernaturalem requiritur aliquid se tenens ex parte potentis, neque sufficit complementum se tenens ex parte obiecti, sed species se tenet ex parte obiecti: ergo præter speciem requiritur lumen gloriæ. Probatur maior, nam ad actus supernaturales plura requiruntur quam ad actum quemlibet naturalem, alioqui tam esset completa potentia in ordine ad videndum Deum, quam in ordine ad videndum album, sed ad actum quemlibet naturalem requiritur complementum potentis, representans obiectum, ergo ad actum supernaturalem requiritur aliquid ex parte potentis, neque satis est recurrere ad supernaturalitatem huius speciei; nam si potentia ex parte sui, nihil exigit ad illum actum eliciendum sequitur speciem esse omnino naturalem, cum potentia nihil ex parte sui requirat quam quod exigitur ad actum naturalem: imò, quod caput est, illa species licet supernaturalis, non magis complet ex parte potentis, quam species naturalis, ergo potentia ex parte sua non est minus incompleta ad videndum Deum quam ad videndum album. Denique vel sine hac specie potentia est completa, ex parte sui, vel non, si est completa ergo illa non est lumen gloriæ. Si non est completa ergo requiritur aliquid aliud præter speciem, quia si est incompleta requirit aliquid præter obiecti applicationem.

Ad primam Resp. lumen gloriæ in hoc differre à specie quod lumen, & quilibet habitus se teneat ex parte potentis, id est compleat potentiam antecedenter ad representationem obiecti: species autem se teneat ex parte obiecti, id est obiectum dumtaxat representet & ex parte illius agat tanquam eius vicaria, cum ergo dicitur lumen non habere aliud vllum munus nisi quod compleat, & confortet potentiam, distingui debet, nisi quod confortet potentiam ex parte ipsius potentis, id est antecedenter ad representationem obiecti constituendo illam in actu primo, concedo: ex parte obiecti, hoc est ipsam obiectum representando, seu faciendo id quod faceret obiectum nego, agere autem ex parte potentis non est tantum agere cum potentia, sed agere tanquam complementum potentis antecedens obiecti representationem.

Ad secundam Respond. distinguitur maior ex dem modo,

Conclusio
negatiua.

Multiplex
probatio.

Solutio
prima dubitatio.

modo, tunc completur potentia cum eius actiuitas augetur, ex parte ipsius obiecti quod representetur nego: ex parte potentie antecedenter ad representationem obiecti concedo. Quam etiam ob causam negabam olim habitus naturales esse solum species impressas, nisi velis etiam sensus externos esse capaces habituum, quod absurdum est.

Solutur
tertia.

Ad tertiam Resp. maiorem, & minorem esse falsas, nam primò plures causæ sæpè concurrunt ad eundem effectum sub eadem formalitate, v.g. quando idem lumen pendet à pluribus luminosis, secundò etiam non est difficile duas hæc assignare formalitates, nam visio vt est vitalis pendet ab intellectu, & vt supernaturalis pendet à lumine.

§. IV.

Quenam sint propria munera luminis gloria.

Differen-
tia lumi-
nis glo-
ria.

A Signato genere huius luminis, sequitur differentia eius propria, quæ petenda sine dubio est ab eo munere quod exercet circa visionem; potest enim esse, vel dispositio materialis ad vñionem intellectus cum essentia diuina vt specie impressa: vel etiam dispositio materialis intellectus, ad visionem ipsam recipiendam: vel denique causa effectiua ipsius visionis vñā cum potentia.

Prima ra-
tio dubi-
tandi.

Ratio dubitandi est primò, quia semper in materia requiritur dispositio proportionata formæ recipiendæ, sed quando intellectus vnitur cum essentia diuina per modum speciei eleuatur ad formam ordinis superioris, ergo ad eam recipiendam disponi debet per lumen.

Secunda
ratio dubi-
tandi.

Secundò, nulla est ratio cur lumen sit dispositio intellectus ad visionem vt actio est, non autem vt est receptio; nam intellectus non est minus improporcionatus ad recipiendam visionem quàm ad eam producendam: ergo si propter illam improporcionem visio vt actio est, exigit lumen vt dispositionem, exigit etiam illud vt receptio est; nam in vtroque munere intellectus est instrumentum, vnde non valet discrimen quod nonnulli afferunt quia intellectus vt agens debet esse perfectior quàm visio, non autem vt recipiens, nam si sit instrumentum non debet esse perfectior.

Tertia ra-
tio dubi-
tandi.

Tertio, si lumen gloriæ agit cum intellectu agere debet vitaliter, & principaliter, hoc autem absurdum est; quia non est aliquid vitale atque adeò est imperfectius visione.

Munus
propriū
luminis
gloriæ.

Dico quartò, lumen gloriæ valdè improprie dicitur dispositio materialis ad receptionem essentia diuinæ vt speciei impressæ, aut etiam ad recipiendam visionem; proprium autem eius munus est simul cum intellectu producere visionem connaturaliter.

Primæ
partis pro-
batio.

Prima pars contra omnes Thomistas quibus accedunt Valentia, Salas, Granados probatur, quia vbi nulla forma recipitur in subiecto, ibi non datur dispositio subiecti ad formam illam recipiendam; sed essentia diuina non vnitur cum intellectu tanquam forma realis informans intellectum: ergo lumen gloriæ non debet dici dispositio ad illam recipiendam, dicitur tamen improprie dispositio, quatenus est conditio, sine qua, essentia diuina non vniretur intellectui per modum speciei, id est non concurreret cum intellectu ad visionem.

Probatio
secundæ
partis.

Secunda pars contra eosdem Thomistas probatur, quia si requireretur in intellectu dispositio aliqua vt reciperet visionem supernaturalem, requireretur etiam in eodem dispositio ad recipiendum lumen supernaturale, arque ita daretur progressus in infinitum. Concilium autem Viennense quando exigit lumen vt dispositionem, ad visionem, exigit illud

vt dispositionem ad visionem vt actio est, non vt passio, alioqui daretur infinitus progressus.

Ratio ter-
tiæ partis.

Tertia pars communis est inter Theologos, quia habitus supernaturales, idè tantum sunt necessarij, quia potentia operatur cum illis connaturaliter, effectus supernaturales, id est tanquam principium intrinsecum & proportionatum.

Ad primam Resp. verum non esse quod materia exigit dispositionem proportionatam vt recipiat formam supernaturalem, etiam si physice illi vnatur per potentiam obedientialem, alioqui daretur progressus infinitus. Hoc autem esse multò minus verum, quando forma non vnitur physice subiecto, sicut essentia diuina non vnitur physice intellectui, potest ergo requiri lumen vt conditio, non vt dispositio materialis quæ concurrat ad receptionem formæ, atque adeò recipit formam.

Ad secundam Resp. esse disparitatem inter visionem vt actio est, & visionem vt est passio, nam visio vt actio est exigit prodire à principio effectiui connaturaliter operante, cum effectus prodeat à virtute ipsius causæ, potestque visio vt actio est prodire à principio huiusmodi, quin detur progressus infinitus: visio autem vt passio est non exigit recipi in principio connaturaliter recipiente, quia hoc vt dixi est impossibile propter infinitum progressum.

Ad tertiam vt respondeatur videndum est qualis sit influxus luminis simul cum intellectu ad visionem. Quod autem quæri vterius poterat hoc loco de causa subiectiua, & effectiua luminis gloriæ difficultatem non habet: nam subiectum eius sine dubio est non substantia ipsius animæ, sed intellectus in quo, & à quo visio ipsa producitur. Causam verò effectiuam instrumentalem etiam physicam probabilissimè recentiores aliqui meditantur esse ipsam Christi humanitatem, imò & quinque cicatrices vulnerum eius è quibus physice profluit quicquid producitur in viatoribus gratiæ, & quicquid est luminis gloriæ in beatis: quod pie ac ingeniosè tradit Recupitus l. 6. quæst. 19.

SECTIO III.

De ipsa potentia intellectiua concurrente ad visionem.

Expositis duobus principiis visionis, quæ potentiam vitalem complent, venio ad ipsam potentiam, sic instructam, vt ex parte sua lumen habeat intrinsecè inhærens, & ex parte obiecti essentiam ipsam habeat diuinam, præsentem & paratam concurrere ad claram sui visionem. Et primò quaeritur vtrum intellectus ita instructus reuerà producat visionem physice, an verò illam solum producat lumen gloriæ. Secundò vtrum producat visionem principaliter, an verò instrumentaliter: Tertio vtrum intellectus alicuius etiam viatoris Deum aliquando viderit, quod verò quaeri vterius poterat vtrum à perfectiore intellectu, etiam in patria videatur perfectius, dicitur q. 4. cum agam de inæqualitate visionis.

§. I.

Vtrum intellectus instructus lumine gloriæ concurrat immediatè ad visionem simul cum lumine.

Alijs verbis proponi solet hæc controuersia, vtrum lumen gloriæ ita influat in visionem, vt ipsum sit tota ratio proxima illam efficiendi, si nihil intellectus per suam entitatem agat immediatè, sed recipiat tantum lumen quod solum agat, sicut cum aqua calida producit calorem, calor est tota ratio calefaciendi

Sensus
quæstio-
nis.

calefaciendi aquæ, quia illa immediatè tantum recipit calorem, à quo est tota calefactio.

Prima difficultas visio non potest esse ab intellectu naturali.

Ratio ergo duditandi primò est, quia visio quæ secundum totam suam substantiam, & vitalitatem est supernaturalis procedere debet à principio adæquatè supernaturali; visio est adæquatè supernaturalis, intellectus est principium naturale, solum autem lumen est adæquatè supernaturale: ergo visio procedit à solo lumine. Probatum maior, quia si vitalitas secundum se totam supernaturalem penderet à principio partim naturali partim supernaturali, illa vitalitas esset, & non esset supernaturalis quia non est supernaturalis prout pendet à principio naturali. Denique si principium est compositum ex naturali & supernaturali, essentia etiam visionis erit composita ex naturali, & supernaturali quod absurdum est.

Secunda difficultas.

Secundò, si lumen & intellectus simul concurrunt ad eandem visionem, vel ambo concurrunt ad omnes formalitates visionis; nam illa est visio, est vitalis, est supernaturalis: vel non concurrunt, si primum, ergo visio prout est à lumine, formaliter vitalis est, & intellectus, atque ita lumen potest esse causa vitalitatis. Si secundum ergo intellectus non producit hanc vitalitatem supernaturalem; si enim non producit formalitatem supernaturalitatis, non producit etiam entitatem quæ tota est formaliter supernaturalis. Denique vitalitas illa prout est vitalitas huius actus est formaliter supernaturalis, ergo si producit vitalitas illa formalis ab intellectu, etiam producit formalitatem supernaturalitatis.

Conclusio affirmans.

Dico primò, intellectus creatus ita concurret cum lumine gloriæ ad visionem Dei, ut per se ipsum attingat illam immediatè, imò neque diuinitus possit visio fieri sine immediato concursu intellectus videntis Deum.

Prima pars inter omnes Theologos certa est contra Durandum, Ochamum, Marsilium, Gabrielem.

Intellectus effectus attingit visionem.

Ratio est quia omnis intellectus causatur ab ipsa mente, & volitio à voluntate sic enim tradunt communiter Patres cum August. l. 9. de Trinit. c. ultimo. *Ipsa mens quasi parens, & notitia eius quasi proles eius: mens enim cum se cognoscit, notitiam sui gignit, & est parens notitiæ suæ;* idem habet l. 11. c. 2. l. 15. c. 13. 22. 27. Deinde cum Aristotele, Philosophi omnes docent, & omnino constat primò ex actus vitalitate ad quam requiritur influxus potentie vitalis, ut constabit statim, secundo ex libertate actuum voluntatis supernaturalium, ad quam requiritur sine dubio influxus actuum voluntatis, alioqui libertas non esset indifferentia actuum voluntatis in suos actus.

Attingit immediatè.

Secunda pars de influxu immediato intellectus in visionem, est contra plures Thomistas qui volunt solum lumen gloriæ totam esse causam immediatam visionis, quod repugnat S. Thomæ hic art. 5. in corpore ut rectè ostendunt Molina, Vasq. Suarez. Probarique potest efficaciter, quia ex Concilio Tridentino sess. 6. c. 4. constat intellectum, & voluntatem non se habere omnino passivè, recipiendo solum habitus, tanquam aliquid inanime ad actus fidei, charitatis, &c. Sed omnino aliquid agere; atqui eadem est ratio visionis supernaturalis, ergo intellectus immediatè ad eam concurret actiue, & non passivè tantum recipiendo lumen: sed si lumen esset ratio adæquata agendi creatò intellectui, sequeretur quod intellectus passivè solum se haberet recipiendo lumen, sicut cum aqua calida calefacit, ergo lumen non est tota ratio agendi. Deinde omnis actus qui est vita actualis debet procedere à principio viuente quod se ipsum moueat, sed si solum lumen produ-

cat visionem, viuens non agit in se ipso, nam lumen est qualitas mortua, ergo, &c. Denique sicut visio quia est supernaturalis debet pendere à lumine supernaturali, sic quia est vitalis, & quia est intellectus debet pendere à potentia vitali, & intelligente.

Attingit necessario.

Tertia pars de necessitate absoluta huius influxus est contra Scotum, Durandum aliisque plures qui existimant posse intellectum reddi actu intelligentem per verbum mentis productum à solo Deo tuseque probata est in libris de anima ubi ostendebam quod vita exigit essentialiter actionem physicam principij eius in quo recipitur, quia viuere, est immanenter agere, ideòque verbum mentis eo modo productum in intellectu, à solo lumine, qualitas esset mortua, eodem modo ac si esset in lapide. Quæ autem de effectu formali aduersarij obijciunt, sine quo forma esse non potest in subiecto, solum eo loco est, quia reddere intelligentem non est effectus solius verbi, si tollas actionem procedentem à principio intrinseco.

Lumen eleuat potentiam naturalem.

Ad primam Resp. eo argumento æquè probari, quod visio cum sit vitalis, produci non potest à lumine quod non est vitale, ideòque ad argumentum negatur maior; nam actus adæquatè supernaturalis secundum substantiam, & vitalitatem produci potest à principio naturali eleuato; per alterum principium supernaturale, neque propterea vitalitas illa supernaturalis est simul, & naturalis, sed est adæquatè supernaturalis producta per principium naturale supernaturaliter eleuatum; intellectus enim, & lumen faciunt vnum principium supernaturale, & vitale neque vnum lumi debet seorsim ab altero, totus igitur effectus est supernaturalis, etiam si principium sit compositum ex entitate naturali, & supernaturali, quia entitas naturalis eleuatur per entitatem supernaturalem principij partialis.

Formalitates non sunt aliquid producibile.

Ad secundam Resp. formalitates non esse aliquid producibile in actu, sed resultare tantum ex modo, quo actus procedit à suis causis: ideòque visionem procedere quidem secundum totam suam entitatem cui omnes formalitates identificantur, tum à lumine, tum ab intellectu, sed non procedere ab utroque seorsim sumpto secundum omnes formalitates; nam ut actus procederet à lumine, secundum formalitatem vitalitatis, necesse esset ut actus haberet rationem vitalis, prout est à lumine, quod implicat, quia operatio dicitur vitalis in quantum substantia per eam, se mouet ab intrinseco, postquam adepta est statum connaturalem, lumen autem extrinsecus infusus est ut patet. Vitalitas ergo supernaturalis, secundum formalitatem hanc præcisam vitalitatis, est à solo intellectu, & formalitas supernaturalitatis, est à solo lumine, licet entitas illa vitalis, & supernaturalis sit ab utroque, vnde absolute negari debet hæc propositio, intellectus præcisè sumptus, si non producit formalitatem supernaturalitatis, non producit entitatem supernaturalem vitalitatis, hoc enim est apertè falsum: nam etiam Deus cum voluntate concurret ad actum malum, neque tamen concurret ad malitiam formalem ut sic, quia actus prout est à Deo non habet quod formaliter sit malus. Denique distingui debet hæc propositio: vitalitas huius actus est formaliter supernaturalis, in ratione præcisæ vitalis, nego: prout vitalitas huius actus est supernaturalis concedo, vnde intellectus seorsim sumptus qui est causa vitalitatis formalis non est etiam causa supernaturalitatis formalis.

§. II.

Virum intellectus cum lumine concurrat ad visionem ut causa principalis.

Instru-
mentum.
& causa
principalis

Vix potest esse hoc loco controuersia, nisi de nomine instrumenti, & causæ principalis, nam si semel ex vera philosophia statuas, quid sit instrumentum, tota euanesceat difficultas, de qua, magnâ contentione disputari video. Itaque reiectis varijs sententijs statuebam olim, instrumentum in genere illam causam appellari, quæ concurrat ad effectus sibi non proportionatos, & alteri debitos, quia esse instrumentum est esse virtutem alterius, seu agere alterius nomine. Diuiditur autem instrumentum in naturale quod concurrat ad effectus sibi non debitos, ad quos tamen exigit habere concursum paratum; & obediens quod non exigit habere paratum concursum ad tales effectus. Vnde tota controuersia est, utrum intellectus instructus lumine, producat visionem ut sibi debitam & proportionatam, an verò ut debitam alteri & impropor- tionatam.

Prima du-
bitatio.

Ratio autem dubitandi primò est, intellectus instructus lumine gloriæ non potest esse instrumentum visionis Dei, si præter ipsum nulla sit causa principalis videns Deum: sed præter intellectum nulla est causa, quæ principaliter dicatur videre Deum, illa enim non est Deus, qui per hanc actionem non denominatur videns, ergo intellectus lumine gloriæ instructus, est causa principalis visionis. Maior certa est, quia omne instrumentum habet causam principalem sibi correspondentem, ergo si intellectus non est causa principalis videns, debet esse alia causa præter ipsum quæ dicatur videns: vel dicendum est quænam hic sit causa principalis videns & fieri potest argumentum à pari de actu charitatis, nam per eum actum solus homo amat, & meretur, ergo ille est causa principalis merens.

Secunda
dubitatio.

Secundò, visio est essentialiter effectus vitalis, ergo essentialiter exigit causam principalem vitalem, illa non est Deus ut patet, ergo est intellectus. Confirmatur quia intellectus prout est causa efficiens vitalis non est instrumentum, alioqui (ut dixi) responderet ei causa principalis vitalis.

Tertia du-
bitatio.

Tertiò, illud non est instrumentum quod concurrat ad effectum sibi proportionatum & ad quem paratus est illi concursus: sed visio Dei est debita, & proportionata intellectui habenti lumen gloriæ, nam proprium munus habitus supernaturalis est reddere ipsum effectum debitum & connaturalem.

Quarto
dubitatio.

Quartò, illa non est causa instrumentalis tantum quæ nobilior est effectu productò, visio est ignobilior intellectu habente lumen gloriæ, nam illud aggregatum, est supernaturale, & vitale æquè ac visio, ergo intellectus non est causa solum instrumen- talis.

Quinto
dubitatio.

Quintò, si intellectus est instrumentum, prout est causa effectiua visionis, erit etiam instrumentum, prout est eius causa receptiua; consequens non admittitur, &c. Probatum maior idem intellectus producit instrumentaliter, quia producit obediens- liter, sed recipit etiam obediensliter, ergo recipit instrumentaliter, nam equalis est repugnantia causæ tum effectiue, tum receptiue principalis, & obediensliter quod probò, nam concurrere obediensliter ad aliquem effectum est ad eum eleuari tanquam ad aliquid improporcionatum, sed quod agit vel recipit aliquid principaliter non

eleuatur tanquam ad aliquid improporcionatum, ergo nullum subiectum habet potentiam receptiuam principalem respectu formæ excedentis, & improporcionatæ, sicut respectu effectus improporcionati agens non potest habere vires actiua principales.

Conclusio

Dico secundò, intellectus instructus lumine gloriæ, quatenus concurrat effectiue ad visionem, est causa solum instrumentalis: quatenus autem subiectiue illam recipit, est causa principalis.

Primam partem de causa effectiua fusè docent Suarez l. 2. c. 10. & 16. l. 6. de gratia c. 7. & sæpe alibi, Vasquez, Fasol. Henric. & alij contra plures Thomistas quibus adherent Arrub. Herice, Becan. Salas, contra quos.

Prima
partis pro-
batio.

Ratio est primò, quia quoties aliqua causa est ignobilior effectu quem producit, est causa instrumentalis, non autem principalis, sed aggregatum illud ex intellectu & lumine gloriæ ignobilius est quam visio Dei, ergo illud aggregatum est causa solum instrumentalis, maiorem nemo negat philosophorum, quia quamuis contingere sæpe possit, ut instrumentum sit aliquid nobilior effectu quem producit obediensliter, ut si Angelus produceret fornicam, tamen fatentur omnes quod causa ignobilior effectu productò, nunquam principalis dici potest; quia effectus nobilior nunquam potest esse proportionatus, & debitus causæ minus nobili. Minor ergo probatur quia entitas adequatè vitalis, & adequatè supernaturalis est nobilior eâ entitate, quæ non est vitalis & supernaturalis nisi solum inadèquatè; visio est adequatè vitalis, & adequatè supernaturalis: intellectus autem cum lumine non est vitalis & supernaturalis nisi solum inadèquatè, igitur visio nobilior est eo aggregato.

Confirmatur euidenter, nam id quod est altero ignobilius, non potest fieri eo nobilior per accessum alterius quod est etiam eo ignobilius, intellectus est ignobilior visione, ergo non potest fieri eâ nobilior per accessum alterius quod sit etiam ignobilius visione; lumen gloriæ ignobilius est visione, nam visio est vitalis, lumen autem est qualitas mortua. Deinde constat etiam ex philosophia quod omnes habitus instrumentales sunt respectu actuum quos producant; nam actus causæ sunt principales habituum atque ad eò illis nobiliores, ergo habitus sunt causæ instrumentales actuum & illis ignobiliores, quod etiam in habitibus supernaturalibus eodem modo verum est qui sic producant actus, ut ab actibus etiam producantur saltem moraliter.

Denique, potentia obediensliter actiua semper est instrumentalis cum producat effectum improporcionatum, & alteri debitum à quo eleuatur, sed intellectus etiam instructus lumine, obediensliter agit per eleuationem; agit enim per suam entitatem intrinsecam & naturalem, ergo agit instrumen- taliter.

Secundam partem de causa subiectiua, video etiam à paucis negari, & ratio euident est quia licet potentia obediensliter actiua sit necessariò instrumentalis, tamen potentia obediensliter passiuæ est necessariò principalis, & ratio disparitatis est duplex. Prima quod causa principalis receptiua esse potest ignobilior effectu, alioqui materia recipere principaliter non posset formam quæ est ignobilior: causa verò effectiua si sit principalis non potest esse ignobilior effectu, ut omnes fatentur quia effectus ab ea extrahitur, atque ad eò debet in ea contineri. Altera disparitatis ratio est quia potentia obediensliter actiua esse potest instrumentalis si possit agere tanquam virtus alterius cui ut causæ principalis actiue tribui

Ratio se-
cundæ par-
tis.

tribui posset actio, causa verò subiectiua obedientialis non potest esse instrumentum, si non possit recipere tanquam virtus vilius alterius causae principalis receptiuae; nam Deus eleuans causam receptiuam non recipit, sicut agit quando eleuat causam actiuam.

Vnde argumentor efficaciter: illa non est causa instrumentalis quatenus receptiua quae recipit sola, visionem, sed intellectus solus recipit visionem, non autem Deus, ergo intellectus non est causa instrumentalis receptiua. Neque dicas Deum esse causam principalem huius receptionis in genere causae efficientis, contra enim arguo, nulla causa est instrumentalis in eo genere, in quo non respondet ei vlla causa principalis, sed nulla causa principalis responderet in genere subiecti, causae subiectiuae: ergo causa illa subiectiua non potest esse instrumentalis in genere causa subiectiuae sicut enim instrumento effectiuo respondere debet causa principalis effectiua, ita instrumento receptiuo, debet respondere causa receptiua principalis. Denique vt intellectus Deum aliquo modo videat principaliter, exigitur, vt sit causa principalis visionis, vel vt agens, vel vt recipiens, non causat principaliter vt agens, ergo vt recipiens.

Solutio
prima dubitationis.

Ad primam Resp. Deum esse causam principalem visionis vt actio est, sed nullo tamen modo, posse dici videntem; visio enim principaliter denominat causam in qua est, non autem causam à qua est, idè intellectus solus denominatur videns, quamuis sit tantum principaliter videns, vt est principium receptiuum, non prout est principium productiuum. Vnde ad argumentum, distinguitur maior, intellectus non est instrumentum, si prater ipsum nulla sit causa principalis videns, prout videns significat principium visionis tum actiuum, tum receptiuum nego: prout significat principium receptiuum visionis concedo, nam intellectus instrumentum est quatenus efficit visionem, principalis est causa quatenus recipit, non est enim necesse vt detur vna tantum causa principalis visionis secundum totum quod visio dicit. Ad probationem distinguo hanc propositionem, omne instrumentum habet causam principalem sibi correspondentem, in eo genere in quo est instrumentum concedo, in eo genere in quo non est instrumentum nego, cum igitur intellectus videns, sit instrumentum vt agit, non vt recipit, respondet ei causa principalis vt agentis, non vt recipientis, eademque ratio est de actu meritorio, in quo voluntas sola dicitur merens, quia licet agat instrumentaliter, recipit tamen principaliter, quod sufficit vt sola dicatur mereri.

Solutio
secunda.

Ad secundam Resp. distinguendo antecedens visio est essentialiter effectus vitalis praecise vt pendet à causa effectiua, siue praecise vt actio est nego: vt pendet à causa tum effectiua tum receptiua, siue vt est effectus receptus concedo. Satis ergo ad eam vitalitatem est quod pendeat à causa effectiua instrumentali, & passiuā principali. Ad confirmationem distinguo eodem modo, intellectus vt est causa efficiens vitalis non est instrumentum receptiuum concedo, effectiuum nego id est non est instrumentum visionis vt passio est, sed tantum vt actio est.

Solutio
tertia.

Ad tertiam Respond. nullum esse instrumentum naturale quod non habeat paratum concursum ad effectum quem producit, sed in eo vt dixi sitam esse rationem instrumenti quod producat aliquid improprietatum & alteri debitum. Satis autem ostensum est, visionem esse improprietatam intellectui etiam habenti lumen gloriae, & esse debitam Deo vt agenti principali, proprium munus habituum supernaturalium est reddere ipsum effectum connatu-

Tom. I.

raliter debitum tanquam instrumento, non tanquam principali agenti.

Ad quartam Resp. probatum esse quod illud aggregatum ex intellectu, & lumine gloriae cum sit vitale, & supernaturale solum inadaquate, simpliciter est ignobilius visione quae adaequate vitalis est, & supernaturalis.

Solutio
quarta.

Ad quintam satis allata videtur disparitas potentiae obedientialis actiuae, & passiuae, primam dixi esse necessario instrumentalem eo quod proportionem non habeat cum effectu ad quem supra suam vim eleuatur; potentiam passiuam (quantumvis sit improprietata & eleuetur) negavi esse instrumentalem, quia esse potest principalis & imperfectior forma quam recipit, & quia non respondet ei causa principalis receptiua.

Solutio
quinta.

Supererat hic quod proposueram tercio loco dicere, vtum intellectus aliquis hominis viatoris aliquando viderit Deum, beatus & solus potens, rex regum & Dominus dominantium, qui solus habet immortalitatem & lucem habitat inaccessibilem, quem nemo hominum vidit neque videre potest. Cui honor & imperium sempiternum amen, verba sunt Apostoli 1. ad Tymotheum c. 6. vbi quaestionem videtur dissolvere, quae positiua magis esse videtur quam scholastica. In ea verò probabilissime philosophari videntur illi qui aiunt. Primò Beatae Virgini pro certo concessum esse hoc priuilegium vt Deum in vita viderit aliquoties, v. g. in Conceptione Verbi, in eius Natiuitate, in Resurrectione, quod latissime probatum inuenies apud Recupitum l. 6. q. 14. c. 1. & 2. vbi decem habet eximias rationes: Secundò Adae, Moyfi & Paulo, nunquam in via concessum esse vt viderent Deum intuitiue, egregie probat idem author ibidem c. 3. 4. 5.

QVÆSTIO III.

De obiecto visionis Dei. Art. 8. 9. 10.

Hactenus beatae huius visionis existentiam, & principia extrinseca indagauimus, nunc maior difficultas est circa obiectum illud quod proxime terminat visionem Dei, seu quid videant in Deo, videntes Deum facie ad faciem, quia verò aliud dicitur obiectum primarium aliud secundarium huius visionis, de vtroque nobis accurate dicendum est.

SECTIO I.

De obiecto primario visionis Dei.

Seu quomodo videantur ea quae sunt in Deo formaliter.

Certum est primò obiectum primarium huius visionis illud appellari, quod ratione sui, & non ratione alterius videtur: secundarium illud quod ratione alterius videtur, seu mediante altero, in quo continetur, differunt haec obiecta, quod primarium simul sit obiectum materiale, & formale, id est id quod videtur, & ratio videndi. Obiectum autem secundarium non sit nisi obiectum materiale, vnde sequitur obiectum secundarium semper videri mediante alio, quod sit obiectum formale, & medium etiam prius cognitum in quo videatur vt postea dicetur.

Obiectum
primarium.

Certum est secundò totum illud esse formaliter in Deo, quod secundum propriam suam rationem, & definitionem, intrinsecum est Deo, qualia sunt attributa omnia & personalitates. Eminenter illud quod secundum propriam suam rationem, & definitionem est extrinsecum Deo, intrinsecum autem secundum aliquid aequiualens & nobilius cuiusmo-

Esse in
Deo formaliter.